

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ”
(для спеціалістів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Міжбюджетні відносини є однією з головних складових бюджетного процесу в Україні, важливим елементом реформування національної економіки, соціально-економічного розвитку регіонів і населених пунктів, формування муніципальних фінансів і бюджетів. Від їх розвитку в значній мірі залежить налагодження ефективної співпраці центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування щодо політики регіонального розвитку та муніципальної соціально-економічної політики. Нині система міжбюджетних взаємовідносин в Україні має перехідний характер. Вона суперечливо поєднує як старі інструменти, що дісталися в спадок від радянських часів, так і нові, що почали використовуватися в роки незалежності України. Поступово формується тенденція переходу до нової моделі міжбюджетних відносин, що базується на правових засадах та об'єктивних соціально-економічних нормативах. Затримка з переходом до такої моделі є фактором наростання суперечностей між центральною і місцевою владами, а також поява фінансової кризи. Нова модель організації міжбюджетних відносин в Україні має бути простою, зрозумілою, базуватися на таких основних інструментах, як власні та передані доходи, трансферти і внески окремих територій до Державного бюджету України, бюджетні позички.

Дисципліна “Міжбюджетні відносини” має на меті дати слухачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички опрацювання й обґрунтування конкретних пропозицій, що стосуються актуальних проблем місцевого самоврядування та державного управління, процесу формування державного і муніципального бюджетів.

У зв'язку з цим у програмі дисципліни “Міжбюджетні відносини” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст міститься як теоретичний матеріал, так і специфіка застосування отриманих знань і навичок на практиці.

Всебічне вивчення дисципліни дасть змогу студентам *знати*:

- сутність системи міжбюджетних відносин, їх роль у бюджетній системі та соціально-економічному розвитку країни;
- нормативно-правове забезпечення організації міжбюджетних відносин в Україні;
- історичний досвід процесу формування міжбюджетних відносин в Україні;

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування
В. В. Утвенком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 6 від 30.01.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Навчальна програма дисципліни “Міжбюджетні відносини” (для спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міжбюджетні відносини”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2011
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

- місце муніципальних бюджетів і фінансів у системі міжбюджетних відносин, бюджетне регулювання та фінансове вирівнювання, що є одними із головних складових міжбюджетних відносин;
- види міжбюджетних відносин, систему і механізми надання міжбюджетних трансфертів (субсидій, субвенцій, дотацій вирівнювання) та їх значення у наповненні муніципальних бюджетів і соціально-економічному розвитку територій;
- систему регулювання, інструменти та особливості організації української моделі міжбюджетних відносин;
- адміністративно-територіальну основу та основні напрями реформування міжбюджетних відносин;
- механізми взаємодії органів державної влади та управління і місцевого самоврядування у контексті організації міжбюджетних відносин, цілі та завдання державної регіональної фінансової політики;
- форми та методи фінансового вирівнювання;
- зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин.

Отже, програма навчальної дисципліни “Міжбюджетні відносини” спрямована на те, щоб дати слухачам знання теоретичних основ дисципліни та застосування здобутих знань, умінь і навичок на практиці. Дисципліна викладатиметься з урахуванням найсучасніших інтерактивних методик.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни
1	Сутність і зміст поняття “міжбюджетні відносини”
2	Нормативно-правове забезпечення міжбюджетних відносин
3	Еволюційні процеси формування міжбюджетних відносин

1	2
	Змістовий модуль II. Розвиток міжбюджетних відносин у сучасній Україні
4	Муніципальні бюджети в системі міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання
5	Місце і роль міжбюджетних відносин у системі бюджетного регулювання. Принципи формування й особливості реалізації бюджетної політики у сфері регулювання міжбюджетних відносин
6	Система регулювання міжбюджетних відносин у національній економіці
7	Особливості формування української моделі міжбюджетних відносин
8	Інструменти організації міжбюджетних відносин
9	Міжбюджетні трансферти
10	Адміністративно-територіальна основа міжбюджетних відносин. Повноваження органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері міжбюджетних відносин
11	Шляхи реформування міжбюджетних відносин в Україні
	Змістовий модуль III. Державна регіональна фінансова політика та фінансове вирівнювання
12	Цілі та завдання державної регіональної фінансової політики
13	Вертикальні та горизонтальні фіскальні дисбаланси й об’єктивна необхідність фінансового вирівнювання. Форми та методи фінансового вирівнювання
	Змістовий модуль IV. Зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин
14	Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах. Зарубіжний досвід використання бюджетних трансфертів
15	Регіональна фінансова політика у зарубіжних країнах. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Сутність і зміст поняття “міжбюджетні відносини”

Сутність міжбюджетних відносин. Предмет та об’єкт дисципліни “Міжбюджетні відносини”. Мета та завдання дисципліни. Функції дисципліни. Види міжбюджетних відносин в Україні. Бюджетні трансферти в системі міжбюджетних відносин України. Інструменти організації міжбюджетних відносин. Міжбюджетні взаєморозрахунки.

Література [1; 2; 4; 7; 10; 11; 13; 14; 17; 19; 28; 32]

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення міжбюджетних відносин

Еволюція нормативно-правового забезпечення міжбюджетних відносин у новітній історії України. Законодавство Верховної Ради України про міжбюджетні відносини. Міжбюджетні відносини в нормативно-правових актах органів місцевого самоврядування. Конституція України про міжбюджетні відносини. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” як базовий нормативний акт з муніципальних фінансів і міжбюджетних відносин. Бюджетний Кодекс України як джерело вивчення міжбюджетних відносин.

Література [1; 5–7; 16; 17; 21; 22; 33; 34]

Тема 3. Еволюційні процеси формування міжбюджетних відносин

Витоки міжбюджетних відносин в Україні. Міжбюджетні відносини в добу Київської Русі та період Галицько-Волинського князівства. Міжбюджетні відносини в Литовсько-Польську добу. Формування міжбюджетних відносин в Козацьку добу. Система міжбюджетних відносин на українських землях у ХІХ – на початку ХХ ст. Міжбюджетні відносини в період Української Національної революції 1917–

1920 рр. Еволюція розвитку міжбюджетних відносин у радянський період і перехід до сучасної системи міжбюджетних відносин.

Література [3; 7; 11–14; 25; 36; 38; 39]

Змістовий модуль II. Розвиток міжбюджетних відносин у сучасній Україні

Тема 4. Муніципальні бюджети в системі міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання

Роль муніципальних бюджетів у системі міжбюджетних відносин. Регульовані доходи муніципальних бюджетів. Нормативи відрахувань від регульованих доходів до бюджетів різних рівнів. Внески муніципальних бюджетів до державного бюджету. Міжбюджетні взаєморозрахунки. Сутність, мета та завдання бюджетного регулювання. Методи бюджетного регулювання. Метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів. Роль міжбюджетних трансфертів як головного фінансового інструменту збалансованості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Література [1; 7; 8; 11; 13; 19; 31; 40; 42]

Тема 5. Місце і роль міжбюджетних відносин у системі бюджетного регулювання. Принципи формування й особливості реалізації бюджетної політики у сфері регулювання міжбюджетних відносин

Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання. Цілі та завдання бюджетного регулювання. Механізми та методи бюджетного регулювання. Сутність принципів формування бюджетної політики у сфері регулювання міжбюджетних відносин. Основні принципи бюджетної політики. Показники регулювання міжбюджетних відносин.

Література [1; 7; 8; 11; 13; 19; 31; 40; 42]

Тема 6. Система регулювання міжбюджетних відносин у національній економіці

Фінансове вирівнювання бюджетної забезпеченості органів місцевого самоврядування. Фінансові важелі забезпечення гармонізованої системи “регіон-донор” і “регіон-реципієнт”. Визначення рівня податкоспроможності територій. Обґрунтування методологічного підходу до розрахунку окремих видів бюджетних трансфертів. Спеціальні механізми фінансового вирівнювання. Практика використання індексу відносної податкоспроможності у вирівнюванні фінансового забезпечення регіонів.

Література [1; 7; 8; 11; 13; 19; 31; 40; 42]

Тема 7. Особливості формування української моделі міжбюджетних відносин

Сутність української моделі міжбюджетних відносин. Поняття внутрішніх міжурядових фінансових відносин. Концепції реалізації внутрішніх міжурядових фінансових і міжбюджетних відносин. Бюджетний федералізм і бюджетний унітаризм. Моделі бюджетного федералізму.

Література [1; 7; 11; 13; 20; 23; 27; 29; 42]

Тема 8. Інструменти організації міжбюджетних відносин

Інструменти міжбюджетних відносин. Власні та закріплені доходи муніципальних бюджетів. Регульовані доходи муніципальних бюджетів. Нормативи відрахувань регульованих доходів до бюджетів. Міжбюджетні трансферти в системі бюджетних відносин. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні та шляхи їх вирішення.

Література [1; 7; 11; 13; 20; 23; 27; 29; 42]

Тема 9. Міжбюджетні трансферти

Поняття бюджетних трансфертів та їх правове регулювання. Види міжбюджетних трансфертів. Механізми надання міжбюджетних трансфертів. Дотації вирівнювання. Чинний порядок розрахунку дотацій вирівнювання муніципальним бюджетам: позитивні та негатив-

ні аспекти. Субсидії муніципальним бюджетам та їх види. Субвенції муніципальним бюджетам та їх види. Кошти, що передаються в Державний бюджет України і місцеві бюджети з інших місцевих бюджетів. Проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів у контексті бюджетної реформи.

Література [1; 7; 10–13; 17; 25; 42]

Тема 10. Адміністративно-територіальна основа міжбюджетних відносин. Повноваження органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері міжбюджетних відносин

Сутність адміністративно-територіальної основи міжбюджетних відносин. Проблема проведення адміністративно-територіальної реформи в контексті міжбюджетних відносин. Роль обласного поділу в формуванні міжбюджетних відносин в Україні. Повноваження місцевих органів виконавчої влади у сфері міжбюджетних відносин. Роль органів місцевого самоврядування у становленні та розвитку міжбюджетних відносин.

Література [1; 7; 10; 11–13; 17; 25; 26; 40; 42]

Тема 11. Шляхи реформування міжбюджетних відносин в Україні

Проблеми ефективного функціонування міжбюджетних відносин в Україні. Міжбюджетні відносини в Україні в умовах світової фінансової кризи. Концептуальні засади реформування міжбюджетних відносин. Нормативно-правове забезпечення реформування міжбюджетних відносин в Україні. Стратегія реформування міжбюджетних відносин в Україні. Особливості реформування міжбюджетних відносин в Україні.

Література [1; 3; 11; 12; 15; 17; 20; 26; 41]

Змістовий модуль III. Державна регіональна фінансова політика та фінансове вирівнювання

Тема 12. Цілі та завдання державної регіональної фінансової політики

Сутність державної регіональної фінансової політики. Цілі державної регіональної фінансової політики. Основні завдання державної регіональної фінансової політики у контексті міжбюджетних відносин. Спеціальні економічні зони в Україні. Організація фінансів на територіях із спеціальним економічним статусом.

Література [1; 7; 11–13; 17; 25; 26; 35]

Тема 13. Вертикальні та горизонтальні фіскальні дисбаланси й об'єктивна необхідність фінансового вирівнювання. Форми та методи фінансового вирівнювання

Поняття “вертикальні” та “горизонтальні” фіскальні дисбаланси і фінансове вирівнювання. Фіскальні дисбаланси в Україні. Об'єктивна необхідність фінансового вирівнювання. Правові засади та організація бюджетного вирівнювання в Україні. Проблеми створення фінансового вирівнювання в Україні.

Література [1; 7; 11–13; 15; 17; 20; 25; 38]

Змістовий модуль IV. Зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин

Тема 14. Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах. Зарубіжний досвід використання бюджетних трансфертів

Еволюція міжбюджетних відносин у зарубіжних країнах. Міжбюджетні відносини у країнах ЄС. Міжбюджетні відносини у країнах СНД. Міжбюджетні відносини у країнах Центральної Європи. Порядок надання міжбюджетних трансфертів у зарубіжних країнах. Основні напрями розвитку міжбюджетних відносин у зарубіжних країнах.

Література [1; 3; 7; 9; 11; 14; 18; 24; 26; 30; 32; 37]

Тема 15. Регіональна фінансова політика у зарубіжних країнах. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання

Сутність регіональної фінансової політики. Основні напрями регіональної фінансової політики в країнах СНД, Європи та Америки: порівняльна характеристика. Органи, що здійснюють регіональну фінансову політику на міжнародному рівні. Фінансове вирівнювання в країнах ЄС. Фінансове вирівнювання у країнах Північної Америки. Фінансове вирівнювання у країнах Східної Європи та Азії.

Література [1; 3; 7; 9; 11; 14; 18; 24; 26; 30; 32; 37]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Міжбюджетні відносини”); прізвище, ім'я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота має містити план, список літератури, вступ, кілька розділів і висновків. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Роботу необхідно здати у наукову частину в установлений термін.

У ході написання контрольної роботи студент має використовувати вітчизняні та зарубіжні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет.

До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Теоретико-методологічні засади дисципліни “Міжбюджетні відносини”.
2. Механізми розмежування видатків державного та муніципальних бюджетів відповідно до розподілу повноважень між державною владою та місцевим самоврядуванням.
3. Нормативно-правове забезпечення міжбюджетних відносин.
4. Висвітлення міжбюджетних відносин у Законах Верховної Ради України.
5. Основні етапи становлення міжбюджетних відносин в Україні.
6. Становлення та розвиток міжбюджетних відносин у новітній історії України.
7. Муніципальні бюджети у системі міжбюджетних відносин України.
8. Інструменти організації міжбюджетних відносин в Україні. Бюджетне регулювання в сучасній Україні.
9. Місце і роль міжбюджетних відносин у системі бюджетного регулювання.
10. Особливості реалізації бюджетної політики у сфері регулювання міжбюджетних відносин.
11. Система регулювання міжбюджетних відносин у національній економіці.
12. Обґрунтування необхідності та розробка методики створення Фонду підтримки й сприяння розвитку територій.
13. Формування української моделі міжбюджетних відносин.
14. Бюджетний унітаризм і федералізм.
15. Інструменти організації міжбюджетних відносин.
16. Міжбюджетні взаєморозрахунки в бюджетній системі України.
17. Сутність і правове регулювання міжбюджетних трансфертів.
18. Субвенційні механізми в бюджетному процесі сучасної України.
19. Адміністративно-територіальна основа міжбюджетних відносин.
20. Повноваження органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері міжбюджетних відносин.
21. Міжбюджетні відносини в Україні: проблеми та перспективи реформування.
22. Шляхи реформування міжбюджетних відносин в Україні.

23. Державна регіональна фінансова політика та фінансове вирівнювання.
24. Особливості організації фінансів на території із спеціальним економічним статусом.
25. Горизонтальні фіскальні дисбаланси в Україні.
26. Об’єктивна необхідність фінансового вирівнювання в Україні.
27. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
28. Міжбюджетні відносини в країнах СНД.
29. Регіональна фінансова політика в зарубіжних країнах.
30. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність міжбюджетних відносин.
2. Назвіть головні завдання міжбюджетних відносин.
3. Назвіть головні інструменти організації міжбюджетних відносин в Україні.
4. Виділіть механізми розмежування видатків і доходів муніципальних бюджетів відповідно до розподілу повноважень між органами державної влади та місцевим самоврядуванням.
5. Розкрийте сутність нормативно-правового забезпечення міжбюджетних відносин в Україні.
6. Назвіть основні законодавчі акти, що регулюють міжбюджетні відносини, прийняті в роки незалежності.
7. Які локальні нормативно-правові акти регулюють міжбюджетні відносини в Україні?
8. Яким чином законодавство про місцеве самоврядування регулює міжбюджетні відносини?
9. Покажіть витоки формування міжбюджетних відносин в Україні.
10. Охарактеризуйте особливості міжбюджетних відносин на українських землях під час входження їх до складу Речі Посполитої.
11. Висвітліть характерні особливості міжбюджетних відносин у добу Хмельниччини.
12. Які податки та збори надходили до центрального та місцевого бюджетів Лівобережної України у другій половині XVII — на початку XVIII ст. і яким чином вони перерозподілялися?

13. Які інструменти організації міжбюджетних відносин ви знаєте?
14. Розкрийте сутність міжбюджетних взаєморозрахунків.
15. У чому полягає мета регулювання міжбюджетних відносин?
16. Проаналізуйте метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів.
17. Покажіть взаємозв'язок міжбюджетних відносин і бюджетного регулювання.
18. Яким чином можна збалансувати бюджети одного рівня в межах бюджетної системи?
19. Висвітліть особливості застосування міжбюджетних трансфертів з метою бюджетного регулювання.
20. Покажіть основні показники регулювання міжбюджетних відносин.
21. Яким чином можна здійснити вирівнювання бюджетної забезпеченості органів місцевого самоврядування?
22. Розкрийте механізми визначення рівня платоспроможності території.
23. Яким чином здійснюється розрахунок індексів відносної платоспроможності адміністративно-територіальних утворень?
24. Охарактеризуйте практику використання індексу відносної податкоспроможності у вирівнюванні фінансового забезпечення регіонів.
25. Розкрийте сутність міжурядових фінансових відносин.
26. Яка модель міжбюджетних відносин є поширеною в Україні?
27. Назвіть основні складові української моделі міжурядових фінансових відносин.
28. У чому полягає сутність концепції бюджетної децентралізації?
29. Розкрийте сутність міжбюджетних взаємовідносин.
30. Дайте перелік власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів.
31. Покажіть зв'язок власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів у практиці міжбюджетних відносин.
32. У чому полягають головні проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні?
33. Що таке міжбюджетні трансферти?
34. Які ви знаєте основні види міжбюджетних трансфертів?
35. Назвіть основні види субвенцій з державного бюджету до муніципального.

36. В яких випадках кошти, надані у вигляді субвенцій муніципальним бюджетам, повертаються до державного бюджету?
37. Розкрийте сутність адміністративно-територіальної основи міжбюджетних відносин.
38. Проаналізуйте механізми реалізації державної регіональної політики у контексті формування міжбюджетних відносин.
39. З яких одиниць складається адміністративно-територіальний устрій України?
40. Дайте порівняльну характеристику повноваженням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері міжбюджетних відносин.
41. У чому полягають проблеми наповнення муніципальних бюджетів?
42. Яку роль відіграють муніципальні бюджети в реформуванні міжбюджетних відносин?
43. Яким чином світова фінансова криза може вплинути на міжбюджетні відносини в Україні?
44. У чому полягає сутність Концепції реформування міжбюджетних відносин?
45. Яким чином державна регіональна фінансова політика пов'язана з міжбюджетними відносинами?
46. Вкажіть основні завдання державної регіональної фінансової політики.
47. Виділіть основні напрями державної регіональної фінансової політики.
48. Яким чином здійснюється організація фінансів на територіях із спеціальним економічним статусом за допомогою міжбюджетних відносин?
49. Яким чином здійснюється фінансове вирівнювання в Україні?
50. Що таке горизонтальне фінансове вирівнювання?
51. У чому полягають особливості вертикального фінансового вирівнювання?
52. Які ви знаєте основні методи фінансового вирівнювання?
53. У чому полягають основи організації міжбюджетних відносин у зарубіжних країнах?
54. Охарактеризуйте модель міжбюджетних відносин у США.
55. У чому полягають головні особливості шведської моделі міжбюджетних відносин?

56. Яку частку в доходах місцевих органів влади європейських країн становлять міжбюджетні трансферти?
57. Охарактеризуйте механізми фінансового вирівнювання у зарубіжних країнах.
58. Проаналізуйте європейський досвід державної регіональної фінансової політики із залученням бюджетних коштів.
59. Охарактеризуйте російський досвід фінансового вирівнювання у сфері міжбюджетних відносин.
60. Чим відрізняється японський досвід фінансового вирівнювання від європейського у системі міжбюджетних відносин?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Азаров М. Я., Геєць В. М., Ярошенко Ф. О. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. — 400 с.
2. Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю. Бюджетна система. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту “Львів. політехніка”, 2004. — 161 с.
3. Баранова В. В., Глущенко В. В. Сучасні питання проблематики розвитку міжбюджетних відносин в Україні. — Х.: Константа, 2006. — 115 с.
4. Булгакова С. О. Бюджетна система України. — К.: КНТЕУ, 2003. — 287 с.
5. Булгакова С. О. Формування і функціонування бюджетної системи України. — К.: КНИГА, 2003. — 343 с.
6. Бюджетний кодекс України: За станом на 24 липня 2006 р. — К.: Парламентське вид-во, 2006. — 96 с.
7. Владимиров К. М. Місцеві фінанси: Навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський. — Херсон: Олді-плюс, 2006. — 352 с.
8. Гапонюк М. А., Яцота В. П., Буряченко А. Є., Славкова А. А. Місцеві фінанси. — К.: КНЕУ, 2002. — 183 с.
9. Єфременко М., Вольська Х. Фінанси органів самоврядування. Побудова демократії — польський досвід. — Варшава, 2000. — 39 с.
10. Кабанець А. Г. Місцеві фінанси. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2006. — 56 с.

11. Кравченко В. Місцеві фінанси України: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999. — 487 с.
12. Кравченко В. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001). — К., 2001. — 460 с.
13. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). — К.: НІОС, 2000. — 381 с.
14. Кириленко О. П. Місцеві фінанси: Навч. посіб. — Тернопіль: Астон, 2004. — 192 с.
15. Луніна І. Н. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин. — К.: Наук. думка, 2006. — 432 с.
16. Місцеве самоврядування: Зб. нормат.-прав. актів. — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
17. Місцеві фінанси: Підручник / За ред. О. П. Кириленка. — К.: Знання, 2006. — 677 с.
18. Муниципальное право зарубежных стран / Под ред. В. В. Еремена. — М.: Академ. проект; Фонд “Мир”, 2006. — 752 с.
19. Омелянович Л. О. Бюджетна система. — Х.: ВД “Інжек”, 2004. — 253 с.
20. Петленко Ю. В. Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко. — К.: Кондор, 2004. — 282 с.
21. Закон України “Про бюджетну систему України” від 29 червня 1995 р. // Голос України. — 1995. — 18 лип.
22. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. // Урядовий кур’єр. — 1997. — 14 черв.
23. Сазонець І. Л. Управління місцевими фінансами: Навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. — К.: ЦНЛ, 2006. — 264 с.
24. Слухай С. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій. — К.: АртЕк, 2002. — 288 с.
25. Суницова О. О. Місцеві фінанси: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 560 с.
26. Формування місцевих бюджетів та реформування міжбюджетних відносин / Упоряд. М. Г. Чумаченко. — К.: МІПА, 2001. — 96 с.

Додаткова

27. *Александрюк Т. Ю.* Формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування // Міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи розвитку фінансів місцевого самоврядування в Україні” (20–25 квітня 2002 р.). — Дніпропетровськ, 2002. — С. 3–5.
28. *Бедь В. В.* Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.
29. *Варга С. І.* Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Автореф. дис. канд. екон. наук. — К., 2001. — 19 с.
30. *Демкив О.* Местные бюджеты США // Экономика Украины. — 1995. — № 6. — С. 81–84.
31. *Дерев'янка І. М., Самчук М. М., Баранцев П. П.* Бюджетна система України. — К., 2002. — 160 с.
32. *Місцеве самоврядування в Швеції // Переваги місцевого самоврядування (29–30 травня 2001 р., м. Ірпінь, Київ. обл.).* — К.: Логос, 2001. — 194 с.
33. *Музика О. А.* Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством. — К.: Атіка, 2004. — 344 с.
34. *Нестеренко А. С.* Місцеві фінанси в правовій системі України // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. пр. — О.: Юрид. л-ра, 2003. — Вип. 18. — С. 350–354.
35. *Петровська І.* Роль місцевих фінансів у формуванні державної регіональної політики // Зб. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президенті України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2. — Ч. IV. — С. 198–203.
36. *Романенко О. Р.* Фінанси: Підручник. — 3-тє вид., стер. — К.: ЦНЛ, 2006. — 312 с.
37. *Слухай С. В.* Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. — 2006. — № 7. — С. 12–20.
38. *Теорія фінансів: Навч. посіб.* / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Льєнко та ін. — К.: ЦНЛ, 2005. — 480 с.
39. *Фінанси: Навч. посіб.* / За ред. В. І. Оспіщева. — К.: Знання, 2006. — 415 с.
40. *Чугунов І. Я.* Теоретичні основи системи бюджетного регулювання. — К.: НДФІ, 2005. — 260 с.
41. *Шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні.* — К., 2005. — 215 с.
42. *Юрій С. І., Бескид Й. Н.* Бюджетна система України. — К.: НІОС, 2000. — 400 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжбюджетні відносини”	4
Зміст дисципліни “Міжбюджетні відносини”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	11
Теми контрольних робіт.....	12
Питання для самоконтролю.....	13
Список літератури.....	16

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. К. Валицька*
Комп’ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-4537

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,72. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*